

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Sžo/79/2013
Identifikačné číslo spisu:	8012200850
Dátum vydania rozhodnutia:	26.11.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:8012200850.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Ľubice Filovej a JUDr. Petra Paludu, v právnej veci žalobkyne Q. O., bytom UL. X. mája XXX/XX, Vranov nad Topľou, zastúpenej JUDr. Jozefom Tomkom, advokátom so sídlom Floriánova 2, Prešov proti žalovanej Sociálnej poisťovni, ústredie, Ul. 29. augusta 8, Bratislava, o výšku dávky v nezamestnanosti, na odvolanie žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 19. júna 2013, č. k. 5S/16/2012-21, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove z 19. júna 2013, č. k. 5S/16/2012-21, p o t v r d z u j e .

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd napadnutým rozsudkom z 19. júna 2013, č. k. 5S/16/2012-21, zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala preskúmania rozhodnutia z 12. októbra 2012, č. 3802-15/2012-BA, ktorým žalovaná zamietla jej odvolanie a potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Vranov nad Topľou zo 16. augusta 2012 č. 2410/2012-VT-DvN. Účastníkom náhradu trov konania nepriznal.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že prvostupňový správny orgán rozhodnutím zo 16. augusta 2012 podľa § 104 ods. 1, § 105 ods. 1, § 107, § 108 a § 104a zákona č.461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) rozhodol, že žalobkyňa má nárok na dávku v nezamestnanosti vo výške 5,7068 € za každý deň jej poskytovania od 01.02.2010 na obdobie šiestich mesiacov pri splnení zákonom stanovených podmienok. Krajský súd sa nestotožnil s názorom a výpočtom žalobkyne, ktorá opätovne s poukazom na znenie ustanovení § 108 ods. 3 a § 138 ods. 9 žiadala priznať 50 % dennú dávku v nezamestnanosti z výšky pravdepodobného denného vymeriavacieho základu v sume 319,5793 €. Žalobkyňa v rozhodujúcom období troch rokov od 01.02.2007 do 31.01.2010 nemala vymeriavací základ, preto pri určení výšky dávky v nezamestnanosti

bolo potrebné vychádzať z pravdepodobného denného vymeriavacieho základu v súlade s § 108 ods. 3 veta tretia zákona. Výška dávky bola určená z pravdepodobného denného vymeriavacieho základu, pričom je zrejmé, že pre výpočet bol použitý všeobecný vymeriavací základ 8 676,36 € za rok 2008 podľa opatrenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny č. 154/2009 Z. z. Podľa § 138 ods. 9 zákona je vymeriavací základ mesačne najmenej vo výške 44,2 % jednej dvanástiny všeobecného vymeriavacieho základu za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa platí poistné, čo predstavuje sumu 319,5793 €. Krajský súd poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Sžso/30/2011 zo dňa 29.03.2012 a v ňom vyslovený právny názor, ktorým bolo v predchádzajúcom súdnom konaní zrušené a na ďalšie konanie vrátené rozhodnutie žalovanej o tom istom nároku žalobkyne; v uvedenom rozsudku najvyšší súd vyslovil právny názor, že ustanovenie § 108 ods.3 tretia veta zákona je potrebné vykladať tak, že pravdepodobný vymeriavací základ je podiel 44,2% jednej dvanástiny všeobecného vymeriavacieho základu za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa platí poistné a počtu dní v kalendárnom mesiaci. Iný výklad by sa priechil úmyslu zákonodarcu primeraným spôsobom zabezpečiť pre prípad straty zamestnania osoby, ktoré boli na rodičovskej dovolenke. Pri takto určenom pravdepodobnom dennom vymeriavacom základe, počte dní v mesiaci, v ktorom vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti (28 dní), z ktorého patrí podľa § 108 ods. 1 zákona výška dávky v nezamestnanosti 50 % denného vymeriavacieho základu možno dospieť logickým výkladom a výpočtom iba k sume dennej dávky v nezamestnanosti 5,7068 €. Krajský súd dospel na základe uvedeného k záveru, že postup žalovanej a prvostupňového správneho orgánu pri výpočte výšky dávky v nezamestnanosti žalobkyne bol správny a zákonný.

Rozsudok napadla žalobkyňa včas podaným odvolaním. Podľa jej názoru výška pravdepodobného denného vymeriavacieho základu určená žalovanou je sporná, nakoľko správne mala byť určená výška pravdepodobného denného vymeriavacieho základu sumou 319,5793 € podľa § 108 ods. 3 poslednej vety v spojení s § 138 ods. 9 zákona, pri ktorej výška dávky v nezamestnanosti, určená podľa § 108 ods. 1 zákona je 159,79 € za každý deň trvania nároku. Pokiaľ krajský súd dospel k záveru, že pravdepodobný denný vymeriavací základ určila žalovaná v súlade so zákonom, taký záver je podľa žalobkyne v rozpore so znením zákona, lebo v § 108 ods. 3 zákona je jasne uvedené, že pravdepodobný denný vymeriavací základ je vymeriavací základ podľa § 138 ods. 9 zákona. Chyba zákonodarcu pri určení pravdepodobného denného vymeriavacieho základu v plnej výške vymeriavacieho základu podľa § 138 ods.9 zákona nemôže byť na ujmu osoby, ktorej bolo právo takto priznané. Nad rámec dôvodov žaloby žalobkyňa namietla, že žalovaná určila denný vymeriavací základ ako 1/28 zo sumy 319,58 € pri počte 28 dní v mesiaci február, avšak, ak by jej nárok vznikol napríklad v marci, potom by sa denný vymeriavací základ určil ako podiel 1/31 zo sumy 319,58 €; nie je jej jasné, na základe ktorého ustanovenia sa aplikujú zlomkové podiely. Z uvedených dôvodov žiadala, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zmenil, rozhodnutie žalovanej zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Súčasne žiadala, aby bola žalovaná zaviazaná nahradiť jej trovy konania do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Žalovaná trvala na správnosti napadnutého rozhodnutia, ktoré bolo vydané v súlade so zákonom o sociálnom poistení, a aj v súlade s rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. marca 2013, sp. zn. 9Sžso/30/2011 a navrhla odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu a rozhodnutie žalovanej v medziach odvolania iba v rozsahu žaloby (§ 249 ods.2 v spojení s § 250h ods.1 O.s.p.) bez pojednávania v súlade s § 250ja ods.2 O.s.p. a dospel k názoru, že odvolanie nie je dôvodné.

Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej o nároku na dávku v nezamestnanosti a jej výšku.

Podľa § 104 ods. 1 zákona poistenec má nárok na dávku v nezamestnanosti, ak v posledných štyroch rokoch pred zaradením do evidencie nezamestnaných občanov hľadáajúcich zamestnanie (ďalej len "evidencia nezamestnaných občanov") bol poistený v nezamestnanosti najmenej tri roky, ak tento zákon

neustanovuje inak.

Podľa § 104a zákona v znení účinnom od 1. februára 2010 do obdobia poistenia v nezamestnanosti na nárok na dávku v nezamestnanosti sa započítava obdobie prerušenia povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky podľa osobitného predpisu.

Podľa § 108 ods. 1 zákona výška dávky v nezamestnanosti je 50% denného vymeriavacieho základu.

Podľa § 108 ods. 2 zákona denný vymeriavací základ na určenie sumy dávky v nezamestnanosti je podiel súčtu vymeriavacích základov, z ktorých poistenec zaplatil poistné na poistenie v nezamestnanosti, dosiahnutých v rozhodujúcom období a počtu dní rozhodujúceho obdobia. Rozhodujúce obdobie na zistenie denného vymeriavacieho základu poistenca uvedeného v § 104 ods. 1 je obdobie troch rokov predchádzajúcich dňu, v ktorom vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti.

Podľa § 108 ods. 3 vety druhej a tretej zákona sa výška dávky v nezamestnanosti určuje z pravdepodobného denného vymeriavacieho základu, ak poistenec nemal v rozhodujúcom období uvedenom v odseku 2 vymeriavací základ na platenie poistného na poistenie v nezamestnanosti. Pravdepodobný denný vymeriavací základ je vymeriavací základ podľa § 138 ods. 9, ktorý je platný ku dňu vzniku nároku na dávku v nezamestnanosti a zaokrúhľuje sa na štyri desatinné miesta nahor.

Vymeriavací základ podľa § 138 ods. 9 zákona je najmenej vo výške 44,2% jednej dvanástiny všeobecného vymeriavacieho základu za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa platí poistné.

Z obsahu administratívneho spisu vyplýva, že žalobkyňa bola v období od 1. júla 2005 do 31. januára 2010 na rodičovskej dovolenke a z toho dôvodu podľa potvrdenia zamestnávateľa nemala v tomto období vymeriavací základ na platenie poistného v nezamestnanosti. Rozhodnutím Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny vo Vranove nad Topľou č. k. 2010/02/110-OIPSS z 8. februára 2010 bola zaradená do evidencie uchádzačov o zamestnanie dňom 1. februára 2010.

V danej veci bolo opakovane rozhodované o nároku žalobkyne na dávku v nezamestnanosti a jej výšku, pretože rozhodnutia správnych orgánov prvého stupňa číslo 8327/2010-VT z 30. júna 2010 a druhého stupňa číslo 26971-2/2010-BA zo 16. augusta 2010 boli zrušené rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. marca 2012, sp. zn. 9Sžso/30/2011. Dôvodom pre zrušenie rozhodnutí správnych orgánov bola skutočnosť, že z výroku rozhodnutia správneho orgánu prvého stupňa nebolo zrejmé a jednoznačne určené, v akej výške vlastne dávka v nezamestnanosti patrila žalobkyni za každý deň jej poskytovania. Vzhľadom na tento nedostatok odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie žalovanej ako aj prvostupňového správneho orgánu je potrebné zrušiť pre nezrozumiteľnosť. Najvyšší súd Slovenskej republiky súčasne v uvedenom rozsudku vyslovil a podrobne odôvodnil svoj názor, že znenie § 108 ods. 3 tretej vety zákona je potrebné vykladať tak, že pravdepodobným vymeriavacím základom je podiel 44,2% jednej dvanástiny všeobecného vymeriavacieho základu za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa platí poistné, a počtu dní v mesiaci.

Preskúmanými rozhodnutiami zo 16. augusta 2012 číslo 2410/2012-VT-DvN a z 12. októbra 2012 číslo 3802-15/2012-BA správne orgány prvého a druhého stupňa, súc viazané právnym názorom odvolacieho súdu, vysloveným v rozsudku, sp. zn. 9Sžso/30/2011, rozhodli, že žalobkyňa má od 01.02.2010 na obdobie šiestich mesiacov pri splnení zákonom stanovených podmienok nárok na dávku v nezamestnanosti vo výške 5,7068 € za každý deň jej poskytovania .

Ako je uvedené vyššie, žalobkyňa bola v období od 01.07.2005 do 31.01.2010 na rodičovskej dovolenke; z toho dôvodu došlo u nej podľa § 26 ods.1 zákona v znení účinnom pred 01.02.2010 k prerušeniu povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti. Dobrovoľne poistená počas rodičovskej dovolenky nebola. V období troch rokov pred vznikom nároku na dávku v nezamestnanosti teda žalobkyňa nebola povinná platiť poistné na

poistenie v nezamestnanosti a nemala vymeriavací základ, z ktorého by sa pred 01.02.2010 mohla

vypočítať dávka v nezamestnanosti. Vzhľadom na uvedené by jej podľa § 108 ods.2 a 3 zákona v znení účinnom do 31.01.2010 nebol možné zistiť výšku denného vymeriavacieho základu.

Na túto situáciu reagoval zákonodarca práve zákonom č.572/2009 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Podľa § 104a zákona, účinného od 01.02.2010, do obdobia poistenia v nezamestnanosti na nárok na dávku v nezamestnanosti sa započítava obdobie prerušenia povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky podľa osobitného predpisu.

Uvedený úmysel zákonodarcu, aby obdobie čerpania rodičovskej dovolenky bolo na nárok na dávku v nezamestnanosti započítané do obdobia poistenia v nezamestnanosti, sa prejavil aj v zmene ustanovenia § 108 ods.3 zákona.

Podľa § 108 ods.3 zákona v znení účinnom od 1.2.2010 ak v rozhodujúcom období podľa odseku 2 nie sú tri roky, za ktoré možno zistiť denný vymeriavací základ na určenie sumy dávky v nezamestnanosti poistenca uvedeného v § 104 ods. 1, alebo nie sú dva roky, za ktoré možno zistiť denný vymeriavací základ na určenie sumy dávky v nezamestnanosti poistenca uvedeného v § 104 ods. 2, denný vymeriavací základ sa zistí z tohto kratšieho obdobia. Výška dávky v nezamestnanosti sa určuje z pravdepodobného denného vymeriavacieho základu, ak poistenec nemal v rozhodujúcom období uvedenom v odseku 2 vymeriavací základ na platenie poistného na poistenie v nezamestnanosti. Pravdepodobný denný vymeriavací základ je vymeriavací základ podľa § 138 ods. 9, ktorý je platný ku dňu vzniku nároku na dávku v nezamestnanosti a zaokrúhľuje sa na štyri desatinné miesta nahor.

Vymeriavací základ podľa § 138 ods.9 zákona je najmenej vo výške 44,2% jednej dvanástiny všeobecného vymeriavacieho základu za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa platí poistné.

Pri určení pravdepodobného denného vymeriavacieho základu podľa názoru odvolacieho súdu nemožno vychádzať z doslovného znenia ustanovenia § 108 ods.3 tretej vety zákona. Toto ustanovenie je podľa názoru odvolacieho súdu potrebné vykladať tak, že pravdepodobným (mesačným) vymeriavacím základom je podiel 44,2% jednej dvanástiny všeobecného vymeriavacieho základu za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa platí poistné, a počtu dní v mesiaci.

Iný výklad by viedol k situácii, že napriek tomu, že osoba na rodičovskej dovolenke neplatila žiadne poistné na poistenie v nezamestnanosti, dávka v nezamestnanosti by v jej prípade bola mnohonásobne vyššia ako u poistencov, ktorí platili poistné z vymeriavacieho základu, ktorý bol rovnaký alebo vyšší ako všeobecný vymeriavací základ (a teda všeobecný vymeriavací základ pripadajúci na jeden mesiac by podľa požiadavky žalobkyne bol denným vymeriavacím základom). Taký výklad by sa priechil úmyslu zákonodarcu primeraným spôsobom zabezpečiť pre prípad straty zamestnania osoby, ktoré boli na rodičovskej dovolenke.

Pokiaľ sa teda žalobkyňa domáhala zistenia pravdepodobného denného vymeriavacieho základu podľa doslovného znenia § 108 ods.3 tretej vety zákona, túto jej požiadavku odvolací súd nepovažoval za dôvodnú. A j odvolací súd považuje postup žalovanej pri určení výšky pravdepodobného denného vymeriavacieho základu žalobkyne sumou 11,4236 € na jeden deň podľa počtu dní v mesiaci (28 dní) a priznanie dávky v nezamestnanosti vo výške 5,7068 € za každý deň jej poskytovania za zákonné.

Odvolací súd sa nezaoberal odvolacou námietkou žalobkyne čo do jej pochybností o tom, že nie je jasné, na základe ktorého ustanovenia sa aplikujú zlomkové podiely, keďže túto námietku voči rozhodnutiu žalovanej neuviedla v žalobe, resp. v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia žalovanej (§ 249 ods.2 v spojení s § 250h ods.1 O.s.p.).

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky odvolaniu žalobkyne nevyhovел a rozsudok Krajského súdu v Prešove z 19. júna 2013, č. k. 5S/16/2012-21, ako vecne správny podľa § 219 O.s.p. potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 250k ods. 1 O.s.p. a účastníkom ich náhradu nepriznal, lebo žalobkyňa v odvolacom konaní nebola úspešná a žalovanej žiadne trovy nevznikli.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok